

БРОЈ 50 ЛЕПТА

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на-
плаћују се по погодби.Редакција је у улици
Франковој бр. 20.Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

НАРОД

ОЧАЈНА УСАМЉЕНОСТ

II.

Данаћња усамљеност централног блока долази од губитка права на назив борца. Неутралне државе ограничиле су данас цело своје општење са Немачком искључиво на ублажавање ратних тегоба и на погађање око својих потреба, где важи начело: дајем ти да ми даши. То видимо чак и код народоправне посве независне Швајцарске. Пре-ко те границе међусобног саобраћаја готово се никде не прелази. Централни блок није у стању данас, ни највећим напрезањем, ни највећим новчаним жртвама и уступцима да поправи скоро убиствено опадање курса својих хартија. Сем тога, сва су посланства Немачке и њених саучесника у неутралним земљама под строгим надзором, док су савезничка остала и даље у пређашњим односима и правима. Из неких неутралних земаља су централни заступници били чак и уклоњени (Грчка, Бразилија.)

Ако овакав положај некоме од нас не изгледа сасвим вероватан, њега упућујемо на факт да српске новчане вредности у самим централним земљама имају већу цену него њихове сопствене, а о неутралним пијацима и да не говоримо. Сем тога, ре-криминације са стране неутралца упућене централном блоку безбројне су (не узимајући у обзир потопљивања), док је Споразум до сад добио свега једну једину преставку од стране Шведске, те је она била упућена и другој зарађеној страни.

Према свему изложе-ном излази, да о „преговорима“ за мир не може бити ни помена. Може само о понудама и претресању тих по-нуда. Немачка и њени саучесници изгубили су право на преговоре; њима се може само диктирati мир.

Данаћња споразуме-вања личе на она која се воде са оним родопским разбојницима, који су одвели неког багатог или угледнијег странца у планину и траже откуп за њега.

Откуп се мора дати ако се хоће да спасе живот заробљеника, али по-сле извесног времена, можда тек после неколико година, видимо мртва тела тех истих разбојника како секла-те у ваздуху.

Међутим, чиније се један изузетак. Ако ти народи, освећени, заба-цивањем злочинаца са положаја, осуде њихове поступке, те тиме себе уздигну у ред бораца; онда ће се сањима пре-говарати, разуме се пре-ма постигнутим ратним резултатима. Пре тога никако. Донде они о-стају у очима целог света бесчасни разбојници, и ништа више.

Овакав поступак це-лог дипломатског реда према централном блоку има и свога практичног разлога, и то, у бесцјелој међусоб-ној обвези зарађених страна. Ко ће се смети „обвезати“ некоме ко обвеле не верма? Разбојник нуди мир. Шта је мир? Уговор. Шта је уговор? Потписани до-куменат. Шта је доку-менат? Парче хартије, вели разбојник. Дакле?

У овоме је уједно раз-лог, зашто се од поче-тка рата нико не при-дружије Немачкој и ње-ним друговима. Сваки избегава име саучесни-ка. Осуђа историје је страшна и увек је имала страшних реалних последица. Први пут се дешава, да се најважнији споразум, онај на којем почива равноте-жа света, оглашава за парче хартије. Истина, и раније смо чули за афоризам, да уговори постоје за то, да се газе. То је чињено, али се није безочно приз-навало, и нови уговор је увек садржавао осно-ву првог, повређеног, и садржавао је обично и казну (оштету).

Сила је увек била про-лазна, а насиље још пролазније. Али она, парчета хартије остају и даље, јер на њима почива свет, од њих живе државе; она су им творци.

Ето, због тога се ни-је нико више придру-жио централном блоку, нити ће више, јер нико неће хтeti да се на-зове лудаком и да своју егзистенцију, која почи-

ва баш на таквим пар-четима хартије, прода Немачкој за једну чи-нију сочива.

Немачка се све више усамљује. Из многих знакова видимо почетке распада. Бугарска, а нарочито Турска и Ау-стрија, дали би две ба-бине паре, да могу и-заћи из кола у које су се ухватиле за једну. Агара ће ускоро одлу-тати у пустињу, напуштајући и своје једин-че, Јесмајла. Али неће наћи анђела спаситеља, јер у срцу не гаји Бога, већ сотону, као што признаје један немачки свештеник.

Историја се понавља...

ЗВЕЗДИЦЕ

Један наш благајник пре-даје, приликом једне ис-плате Финансијској Делега-цији, и неколико динара, који су били почадили. Де-легација му није хтела да прими те динаре, јер их, као почадиле, сматра за своје, који су расходовани.

У држави Канзасу, у Аме-рици, грађани су отворили упис за скупљање једног ми-лиона долара који ће се ис-платити ономе, који убије Кајзера, па ма које народ-ности он био. 50 грађана из вароши Милване већ су уписали сваки по 50 долара.

Гарантова

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Париз. — Враћајући се из Лориана у Париз, председник Републике сазнао је, да је варош Бар ле Дик јако страдала приликом последњег бом-бардовања немачких аеропла-на. Председник је одмах отишао тамо, и са женом провео цео дан, указујући помоћ ра-неницима.

Базел. — У страху од са-везничких аероплана, у Штут-тарту и у Вилхелмсхafenу, предузете су све мере предо-строжности. Музеји су испраж-њени и топови намештени на крајевима оба дворца.

ВЕСТИ ИЗ СРБИЈЕ

Крф, 19. септ.

Раније објављене ве-сти о рекрутовању у Србији потврђују се са-да са свих страна. Сем сведочанства странаца то је сада утврђено ис-казима бегунаца и бу-гарских војника, заробљеника на солунском фронту као и добиве-ним извештајима из Србије.

Сад је пак тај факт потврђен и од стране самих Бугара. Тако су

они пропустили једну поштанску карту из Прокупља на адресу на-шег војника Николе Петровића. У карти се јавља да је брат Нико-лин узет у војску и да се налази у четвртом етапном пуку, четвртој етапној чети, четврте православне дивизије територијалне бугарске војске.

БИВША ОПАСНОСТ

Рим, 24. септ.

Јављају из поузданог из-вора да је италијанска по-морска комисија поднела влади извештај о сре-стви-ма, како се трговачке лађе могу осигурати од мина и торпедовања.

У извештају се каже да је то питање решено и из-ражава се нада, да ће се, од сада за шест месеца, це-ла италијанска флота и-грати са сумаренским на-падима.

ПАТЊЕ ЗАРОБЉЕНИКА

Крф, 21. септ.

Према вестима из си-гурних извора, које бу-гарска влада неће мо-ћи демантовати, стање наших заробљеника у Бугарској, како у по-гледу хране, тако и у погледу једеће истински, најгрозније је. Храна, која је сведена на ми-нимум, прави је отров по каквоћи. Одело, које је заробљеницима оду-зето још у почетку, замењено је ритама ко-је још и данас заробљеници носе. Постоји

опасност да ће се мор-татитет код наших за-робљеника, услед рђа-вих хигијенских услова и других узрока, као и због зиме, повећати ви-ше него лађске зиме. (Пресбира.)

НА ПРАЗНЕ ПРИЧЕ

Лондон, 24. септ.

»Тајмс« пише о аустријском одговору на папину ноту:

»Аустрија не може твр-дити да је изненађена па-том зато што ју је Срби-ја два пута тукла својом сопственом снагом и што је она спасена захваљујући само помоћи Немачке и Тур-ске. Томе има других узро-ка, а не неспремности. А ево како стоји са њеном жељом за рат: 1914 године она је с предумишљајем на-јетнула рат, тиме што је упутила Србији захтеве, који се не могу усвојити. Кад се мир могао очувати малим уступцима, она је одбила да их учини, поко-равајући се наредбама из Берлина.

Сви ми желимо разору-жање, арбитражу и друге па-цифистичке пројекте. Али ми нисмо толико про-сти, да верујемо, да њихово садашње остварење мо-же бити једини услов за мир.«

»Морнинг пост« пише о истој ствари: „Ако је Ау-стрија готова да усвоји данас наше услове за мир, она ће већ сутра морати да порекне. Она је вазал Немачке и она не може ни потписивати мир ни до-бити победу“.

РАД ЦРВЕНОГ КРСТА

Ових дана састала се у Же-неви конференција делегата Црвеног Крста из неутралних европских држава.

Под руко-водством Интернационалног Комитета Црвеног Крста, кон-ференција је проучавала у-слове за побољшање живота, на првом месту ратних за-робљеника, за тим грађана интернираних и расељених, и на послетку свих становника у окупираним земљама. Кон-ференцију сачињавају сви чла-нови Интернационалног Ко-митета и делегати Црвеног Крста из Данске, Шпаније, Холандије, Норвешке, Швед-ске и Швајцарске.

С обзиром на досадашње искуство и на све остале околности економске и поли-тичке, конференција је после дугог претресања целокупног овог питања донела одлуке, чија ће се садржина достави-ти одборима Црвеног Крста у свим државама и владама

дотичних држава. У овим од-лукама изражене су ове жеље и ови захтеви:

Конференција тражи, да ћа свима местима, где неутрални одбори Црвеног Крста не мо-гу да изведу потпун надзор, владе неутралних држава и представници зарађених стра-на имају у амбасадама и ле-гацијама потребан број делегата. Ови делегати, да буду слободно изабрани од њихо-вих влада и да имају искљу-чиву дужност да се старају о интересима заробљеника. Њи-ма да се допусти једним гене-ралним овлашћењем, да посе-ћују заробљенике у свим ме-стима, нарочито у логорима и на радовима на војишној зо-ни. Узајамна права међу за-рађеним странама, да се у овом погледу изведу потпuno.

Конференција изражава же-љу, да буду што чешћи пре-гледи од стране лекарских комисија, које имају дужност

дао двоје кандидате за поврхак у отаџбину или за интернирање. Конференција тражи, да се све владе одреку употребе репресалија над заробљеницима, или, ако то неће, да бар изводе репресалије тек четири недеље после извештаја о овоме заинтересованим државама. Овај рок потребан је, да би неутралне комисије за то време могле да изврше контролу наведених мотива.

Конференција ставља у дужност интернационалном комитету, да упути један хитан апел америчком Црвеном Крсту, те да овај издејствује слање животних намирница ратним заробљеницима, који припадају савезничким државама. Ове ће намирнице, под контролом неутралних делегата Црвеног Крста, бити упућене у оне крајеве, где је исхрана заробљеника недовољна.

Конференција жели да се упuste и поврате у отаџбину, што пре и у што већој размери, и здрави ратни заробљеници, који су врло дugo били у ропству; да се побољша судбина цивилног становништва, које је пало у руке непријатељу; да се врати у отаџбину интернирано становништво. Конференција тражи да, изузимајући случајева нужде и више потребе, расељавање становништва из окупираних земаља, буде ограничено само на људство које је у стању да носи оружје, и да се олакша преписка између становника у окупираним земаљама и њихових породица, у колико се то не противи прописима о цензури.

МОРАЛ ОПАДА

Лондон, 24 септ.

Дописници листовају, да наши војници непрестано напредују. Ватра наше артилерије била је за све време страховита. Енглези су овим нападом растерали три немачке дивизије, а разбили друге четири. Непријатељ је тако претрпео велики пораз. Немачки војници су били толико деморализани, да су се врло слабо борили и већина се дала у бегство чим је приметила да смо прешли линију препречне ватре.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Обострана јака артиљеријска ватра у области Бреј ан Ланоа и на десној обали Мезе, северно од шуме Шом. У Вогезима Французи су извршили један успешан испад у области Сенона.

Источни фронт. — На целом фронту дан је прошао на миру. Неколико бугарских патрола одбијене су западно од Охридског Језера. Савезнички аероплани бомбардовали су бугарске и немачке стабилизације северно од Ђевђелије и према Ресну.

КРАЈ ИНТРИГАМА

Париз, 24 септ.

После живе дискусије у парламенту, Пенлеве је изјавио, да ће уступити своје место вештијима, ако се не усвоји прелаз на дневни ред, који је предложио г. Бокановски и који гласи:

«Скупштина, решена да се не да скренути са свога светога рада на народној одбрани, рачуна на владу, да ће умети да спречи новинарску борбу против Републике, борбу, која је та��е природе да смета јединству земље и да убацује неповерење у њу, и да ће предати правди све кривце за ма какву везу с непријатељем».

Ова је резолуција усвојена са 350 гласова против 3.

ЗМАЈ И АЖДАЈА

Лондон, 24 септ.

....(Почетак неразумљиво телеграфисан) Други пут један хидроплан, летећи брзином од 80 миља, бацио је бомбу на један велики сумарен. Бомба је експлодирала и пламен је избио из воде.

У магли примећена су три друга непријатељска сумарена које су пратила три торпиљера и два хидроплана. Сви су они отворили ватру на енглеских хидроплан, који је поново летео над сумареном. Сумарен је већ почeo да тоне. Бачена је друга бомба и сумарен је потонуо испод широке баре петролеума. Пошто је тако потрошио своје бомбе, хидроплан се удаљио, снимавши сумарен.

Једна наша флотила торпиљера и лаких крстарица приметила је једну малу катарку на хоризонту. Обраћана је јача пажња и примећено је да је то сумарен. Један торпиљер одмах је променио правац и упутио се према њему. Катарке је наједном нестало и примећена је само сумаренска купола, у тренутку кад се спуштао под воду. После пет минута појавио се перископ на површини, а затим се сумарен опет спустио под воду.

Торпиљер је ишао према њему свом брзином. Наједном сумарен, извесно због неке погрешке, избија на воду на пола миље од торпиљера. Торпиљер отвори ватру и за најкраће време га потопи.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Наша је артиљерија била врло активна да-на целом фронту. Непријатељска артиљеријска ватра била је у главном управљена против наших нових положаја на гребену од Бродсенда идући на југ. Против напада није било. Заробили смопре-ко 380 војника. На о-сталом делу фронта ништа важно.

Авијатика. — У петак време је опет било мут-

но и ветровито, те су отежане авијатичарске операције. Ипак смо снимили велики број фотографија. Непријатељски аеродроми код Лија и три жељезничке станице бомбардоване су са више од две тоне експлозива.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јак артиљеријски двојбој на висоравни Бајнице, северно од Випаке, и на сектору Досо Фаити. Северно од Помлаке задобили смо неколико заробљеника.

НОВЦЕМ И ЛАЖЈУ

Вашингтон, 24 септ.

Међу документима, која Лансинг намерава да објави, а која се односе на немачке интриге у неутралним земљама, налази се и један документ, који говори о немачким смутњама у Шпанији у времену, када је Португалија била објавила рат Немачкој. Немачки агенти живо су радили на томе, да откупе шпанску штампу и да наведу Шпанију да објави рат Португалији.

О ПОЉСКОЈ

Цирих, 24 септ.

Немачка штампа није задовољна прокламацијом Централних Држава о Пољској. Пангерманистички листови сматрају да је ова манифестација врло неумесна. Радикали и социјалистички листови тврде, да је она задоцнила.

УСПЕХ ЗА УСПЕХОМ

Париз, 24 септ.

Райтерова Агенција јавља, да су британске аустралијске трупе извршиле јуче један јак напад на непријатеља. Овај напад трајао је шест сати. Затули смо целу шуму Полигон и задобили преко хиљаду нових заробљеника.

ИЗВОЗ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ

Лондон, 24 септ.

Райтерова Агенција сазнаје да нова наредба о извозу из Енглеске, није резултат неке нове политike, него се њоме мисли само да се прошире досадашње мере. Ова наредба састоји се у томе, што се дозвољава извоз разноврсне робе у скandinavске земље и у Холандију, осим робе која се нарочито забрањује том наредбом. До сада се за извесну роау нису давале дозволе за извоз, али је решено да се са сваком робом у будуће подједнако поступа, како би власти могле да контролишу и регулишу целокупан извоз из Енглеске.

Г-ЂА КЕРЕНСКИ

Париз, 24 септ.

Према вестима, које су дошли париским листовима из Петрограда, јављено је о жењидби г. Керенског, са једном уметницом из Петрограда. Сви руски илустровани листови донели су слику г-ђе Керенски и њена два детета.

Г-ђа Керенски је председа-

вала на више митинга у Петрограду и, по тврђењу оних који је познају, она је храбрила свога мужа у његовом раду на Народној Ојбрани.

„СВЕТА ТРОЈИЦА“

Амстердам, 24 септ.

У Берлину су држали савет Кајзер, Хинденбург и Лудендорф. Лудендорф је предлагао, да се Немци повуку са белгијских обала и да евакуишу целу Фландрију.

ПРИРОДНЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Амстердам, 24 септ.

Лист «Нијев ван дер Дај» јавља, да ће, због оскудаџе у угљу, престати да раде теретни возови у Холандији. «Масбоде» тврди, да ће се, за време од три недеље, морати остварити цео саобраћај.

ДОГАЂАЈИ

ВЛАДА У СОЛУНУ

Влада је донела одлуку да се, кроз врло кратко време, пресели у Солун.

МИНИСТАРСКЕ СЕДНИЦЕ

Јуче су одржане две министарске седнице. Данас по подне биће такође министарска седница.

САСТАНЦИ

За последња два дана, министар председник, г. Пашић, имао је неколико састанака с нашим политичарима и с дипломатским представницима у Солуну.

ИЗБЕГЛИЦАМА

Позивају се све српске цивилне избеглице у Солуну, који још нису испунили своје избегличке пријаве у одељку за избеглице код Владиних Комесара, да извеле неизоставно доћи у српски избеглички логор ради тога, и пријаве се надзорнику српских избеглица секретару Министарства Унутрашњих Дела г. Васи Лазаревићу.

Приликом пријављивања морају се донети и показати личне легитимације (пасош, уверење, објава и т. д.) а за мушкице и војне легитимације за себе и чланове породице.

За породице може доћи један члан, који ће давати потребне информације.

Пријављивање су дужна учинити и сва она лица, која су из мараких разлога ослобођена војне обавезе, као што су запослени чиновници и други. Пријаве се врше и пре и после подне.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

АМСТЕРДАМ. — Хавајска Агенција јавља, да су се Немци јако забринули због енглеске офанзиве у Фландрији.

ЦИРИХ. — Локал Анџајгер јавља, да ће немачка пангерманистичка удружења држати конгрес у Каселу данас и сутра.

БЕРН. — Волфова Агенција јавља у последњем часу да је министарска криза у Немачкој неизбежна, због озбиљних дискусија о миру, које се воде у Рајхстагу.

ВАШИНГТОН. — Сенат је акламацијом у својој предлогу, да се генералисими наименују генерали Першинг и Блис.

РИМ. — Обсерватор Романо демантује да је Ватикан тражио овлашћење од немачке владе, да се кардинал Мерсје може вратити у Рим.

ЛОНДОН. — Енглеска штампа сматра да су Кулман и Чернин спустили тон, због пропасти сумаренског рата.

АМСТЕРДАМ. — Листови јављају да је између Брисела и Вилерса био тежак судар возова. 19 лица је погинуло а 40 је ранено.

ЖЕНЕВА. — «Келниш Цајтунг» јавља, да је гувернер Аустро-Угарске Банке, Поповић, наименован за министра финансија. Он је пре рата већ једном заузимао тај положај.

БЕРН. — Телеграфишу из Софије, да је бугарска влада послала нарочите изасланике у Немачку, Аустрију и Швајцарску, да тамо воде активну пропаганду, за анексију српских и румунских територија, које данас држи бугарска војска. То су изасланици: Милетић професор за Немачку, Малов за Аустрију, Шишманов за Шведску и Милев за Швајцарску.

ЖЕНЕВА. — Бивши аустро-угарски конзуљ у Ници, Јелинек, ухапшен је због шпијунаже за рачун Централних Држава.

ЛОНДОН. — Јављају из Хага, да ће приликом 62. рођеног дана Хинденбурговог сви џаци немачких школа, слушати, по царевој наредби, приче о великим маршаловим делима. Мисли се да ће тада Кајзер дати свом генералисиму и титулу принца.

КАИРО. — Једно немачко друштво златом откупљује животне намирнице у вилајету Дамаск, у колико се могу да нађу.

ЊУЈОРК. — Према најновијем закону о блокади, Сједињене Државе су задржале у својим пристанаштима сто хиљада тоне Јамирнице, утврдene на неутралне бродове.

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ

23. септембра, повремена обострана пешадијска и артиљеријска ватра.

МА